

TV FİLMİ ÜZERİNE "YAZ YAĞMURU" DÜŞLE GERÇEĞİN ÖYKÜSÜ

* Nebahat AKGÜN ÇOMAK

*Eski bir istanbul evi inşa ettik...
Çatısında olta ile uçurtma uçurduk...
Hiçbir yere gitmeyen bir merdiven kurduk...
Çimleri hızla yeşerttik, sonra biçtik...
Arkası olmayan duvarlar vardı...
Ev kendini yaktı...
Sonra "YAZ YAĞMURU" yağdı...*

Esat Tekand (Sanat Yönetmeni)

Çekim süresince Tanpınar'ın soluğunu yanibaşımda hissederek bir dolu sancılar ve duyarlılıklarla tamamladım bu filmi...

Tomris Giritlioğlu (Yönetmen)

YAZ YAĞMURU, bir yaz döneminde, filmi yaratan kişilerin üzerine boşalıverdi. Bir süre sonra da, Yaz Yağmuru

'nun hep yaptığı gibi ansızın kesildi, o "Yakılmak için yapılmakla" ünlenen konak yandı, çekim durdu, film bitti...

Ahmet Levendoğlu (Oyuncu)

Yağmurlu bir yaz sabahında, yazar yazmakta olduğu yeni romanının düzenlemesini yaparken birdenbire (Gerçek mi yoksa Düş mü) bahçesinde güzel, büyülü, kendi imgeleriyle yaşayan, yarı şizofren bir genç kız belirir...Evet; Ahmet Hamdi Tanpınar'ın öyküsü ve yönetmenliğini Tomris Giritlioğlu'nun üstlendiği Televizyon filmi bu düzgüde başlamaktadır. Gerçek ile düşün iç içe kurgulandığı öykü ya da filmde yazarın şimdi oturduğu konak genç kızın çocukluğunun geçtiği uzamdır. Bu konak aynadır, geçmişe ve geçmişten güne genç kıza yansımaktadır. Diğer bir deyişle geçmişin, düşsel yolculuğun aynasıdır. Bilinçaltı serüvenlerin, arayışlarının aynasıdır. Tomris Giritlioğlu'da, "Yaz Yağmuru" adlı filmde bu aynayı genç kızın yaşamına ve kimlik arayışına tutar, tuttukça geçmiş yansımaya başlamıştır.

Yazar (Sabri), bu yağmurlu yaz sabahında konuşacak bir insan bulduğuna seviniyordu. Bir ara, "Komşular görürlerse" diye tedirgin oldu. Ama, karısı gittiğinden beri yalnızdı. Denilebilir ki bütün yaşamı yalnızlık olmuştu. Sabri, karşısında duran güzel ve büyülü genç kıza gizli gözlerle incelemeye başlamıştır. Genç kız, koyu kestane renkli gözleriyle Sabri'ye gülümsedi. Sabri şaşkın bakışlarla bir an; "...berrak bir pınarda yıkandığını" hissetti. Sabri'nin "bütün varlığı bu kapanık havada tıpkı bahçenin son gülleri gibi her türlü gerçek düşünceyi reddediyor..." gibiydi. Bir insandan daha çok bu bahçenin bir köşesinde bu güzel yaz gecesinden kalmış bir rüya olabilirdi. Bu rüya büyülü ve gizemli bir genç kıza yaz

yağmuru misali getirip, yazarın hayatını alt üst edip, tıpkı yaz yağmuru gibi başlayıp biten tutkulu aşk öyküsünün gerçeğini oluşturmaktaydı. Bu küçük aşk öyküsü sağanak yağmur altında başlamış ve kahramanların bilinçaltı serüvenleri, karabasanları, düşleri ve kimlik arayışları Tanpınar'ın ustaca yarattığı imgeleri, Giritlioğlu görüntülere dönüştürerek, Tanpınar'ın hayallerine ulaşabilmiştir.

Sabri, genç kız konuşurken rüya aleminden çıkarak, yüzünün duru beyazlığına, koyu kumral saçlarına bakıyordu... düşündü ona rüya hali veren belki de bu beyazlık ve düzgünlüktü. Sabri, "içeri giriniz, hastalanacaksınız", dedi ve banyoyu gösterdi. Sabri, çayı hazırladığı zaman genç kızın da saçlarını kurulamış ve Haccé'nin bir elbisesini üzerine geçirip odaya girmişti. Çay hazır, konuşmaya başladılar,... "Çocukluğumdan beri yaz yağmurunu severim" dedi ve anlatmaya başladı, "...vaktiyle biz de bu taraflarda oturuyorduk. Evimiz yandığı zaman ben çok küçüktüm. Bahçe bana onu hatırlattı. Siz geldiğiniz zaman ben kendimi eski evimizin bahçesinde sanıyordum. Beni düşlerimden uyandırdınız." Sabri, kızın biraz önce bahçedeki durumunu anımsamaya çalıştı. Nasılda yağmurun altında gecedен kalmış bir rüyaya benziyordu. Nasıl da insanın içine yerleşiyordu.

Bu yerleşme, yağmur insanı nasıl kendi içine çekiyorsa o şekilde çekiyordu ve yerleşiyordu.

Sabri, genç kadında ya da genç kızda belki de çocukta hoşuna giden bir taraf vardı. Kesik hatırlamalarla konuşmasıydı. Sanki, yaşamını derinden kavrayan kendine özel, bir başka zamanı iç derinliklerinde yaşıyordu.

Genç kadın, Sabri'ye, "Su benim asıl unsurumdur" diyordu ve ikide bir elini Sabri'nin elinin üstüne koyuyor ve gözlerinin içine bakarak konuşuyordu, "evimiz yandıktan sonra uzun bir zaman çiftlikte kaldık. Babamla sabah erkenden ava giderdik." Tekrar dalar ve geçmişe göz gezdirir ve öyküyü yeniden kurgular, "...babamla evimiz yandıktan sonra dost olduk, o zamana kadar kocaman evde birbirimizi kaybetmiş gibiydik." Devamlı öyküleri değiştirdi. Değiştirdiği belki de içinde yarattığı imgeleriydi. Belki de düşündeki gerçeklerdi. Öyküsünü anlatmaya devam etti; "Kalfa beni çok severdi. Ama kendim için değil, teyzeme benzediğim için. Ona benzediğime, belki de gerçekten o olduğuma inanırdı ve bunu bana da inandırmıştı. Onun elbiselerin bana giydirdirdi. Beni onun gibi konuşmaya zorlardı. Teyzemin hayatını o kadar edinmişim ki artık onun hayatını yaşıyor, onu benimsiyordum. Hatta ölümünü de, onun gibi ölüyordum. Biraz daha büyüyünce teyzemin giymemiş olduğu gelinlik elbisesini bana giydirdi ve "işte sen Fatma'sın, buradasın. Seni hiç kimse görmüyor, hepsi kör. Bak işte buradasın!" diyerek beni yanılığlara sürüklerdi. Düşünün bir kere küçük bir kızın, kocaman bir kızın elbiselerini giyip gece vakti sessiz yalıda yarı deli bir kalfa ve ben üzerimde ölmüş teyzemin elbiseleri ile dolaşır onun gibi davranmaya çalışırdım. Bir gece kapının aralığından dedem kalfa ile beni aynı şekilde görmüştü. O geceden sonra bir daha teyzemden söz edilmedi. Bütün eşyaları ortadan kaldırıldı. Teyzeme ait olan herşey ortadan kaldırıldı ama benim düşlerimden silinmedi; Gece oldu mu, kerdimi eski odamda ve teyzem olarak düşünüyordum." Bu olaydan sonra genç kız hastalandığı için annesi onu odasına almıştı ve yalıdaki herkes ona yaptıkları ve yaşattığı bunalımlı geceler için kalfa ile

konuşmadılar, yalıda hiç kimse teyzesinden söz etmedi ve ona da ettirmediler. Bu sözlerden sonra Sabri, genç kızı dinlerken hayalinden geçen düşünceleri anımsamaya çalışıyor ve "birden bire kırılmış bir aynadan dışarıda kalmış bir hayal" evet gerçekten aynadaki kırık hayal bu kadın olmalıdır.

Sabri, genç kızı dinliyor, dinlerken de, "ömrü boyunca çocukluğu onu bir an olsun rahat bırakmamış, bir türlü kendisi olma fırsatını vermemişti." diye düşünüyordu. Genç kız; "...aşağıdan yangının gürültüsü geliyordu, annem <kül olduk, bittik> diye ağlıyordu. Yangın nasıl da koca yalığı sarmıştı? Alt kat tutuşmuştu, beni yorgana sarıp dışarı çıkardılar. Yalıdaki

herkes yangından kurtarıldı. Dağda büyükannemin arkadaşı olan ihtiyar bir kadının iki odalı bir köşkü bulunuyordu. Hepimiz (büyükannem, hizmetçi kızlar, kalfa,annem, babam) yangından sonra buraya sığındık. Ben tepeden yanan yalıya bakıyordum, her taraftan dumanlar, alevler fıskırıyordu. Yandaki fundalıklar tutuşmuştu, bir yandan onları kesiyorlardı. Kıvılcımlar etrafa dağılıyordu. Deniz ise adeta kırmızı renk almıştı. Bu manzara karşısında büyülenmiş gibi herşeyi daha doğrusu bu korkunç manzarayı seyrediyordum. Seyrederken de bir ağaçtan destek alırcasına sıkıca sarılıyor, dişlerimi birbirine vuruyordum. Sonunda çatı da tutuştu, artık yavaş yavaş yalı yok olmaya başlıyordu. Dedem teyzemi kucaklamış gidiyordu... Anımsaya bildiklerim bu kadar. İşte bütün öyküm bu" der gibi Sabri'ye güldü ve tam zamanı gitmeliyim dedi. Beni iskeleye kadar götürür müsünüz? Aslında Sabri genç kızla İstanbul'a kadar beraber gitmek istiyordu genç kız yalnız kalmak istiyordu.

Sabri bütün bu olanları ve yaşananları düşündü, genç kızın anlattıklarının yalan olabileceğini, onların da yaşamı güzelleşsin diye uydurulmuş masallar olabileceğine inanmaya çalıştı. Karagöz;

"-Olası değil diye şiddetle red etti." Hacivat göz kırparak fısıldadı.

"-Bırak kaçmak istiyor, anlamadın mı? Bütün ömrünce böyle yapmadı mı?"(Tanpınar, s.75) Yaz gecesi, ıssız, kokulu, yıldızlı, yalnız uzak ve seslerle kenarı yaldızlanmış bir kadeh gibi başlarının üstünde, geçtikleri yolda, arsa arlıklarından

parça parça görülen denizde kendisini yineliyordu. (Tanpınar, s.76)

Tıpkı masallardaki gibi bir yaz yağmuru misali başlayıp biten bir aşk öyküsünün kahramanı oluvermişti. Yaşamıştı, yaşanmıştı ve belki de yaşanacaktı. Gerçek ile düşün öyküsü "Yaz Yağmuru" misali yaşanmış ve bitmiştir.

"GİZLİ YÜZ" ün izinde "AKREBİN YOLCULUĞU"

- Gezgin Bir Saat Tamircisinin Zamanötesi
Öyküsü ya da Zamanın Sorgulanması-

" Siz okuyanlar, hala yaşayanlar arasındasınız. Ama bunları yazan ben Çoktan yolumu almış olacağım. Gölgeler ülkesinin içlerinde."

E.A. Poe

"Sinema giderek bir anlatım aracı oluyor. Tıpkı kendisinden önceki sanatlar gibi, özellikle resim ve roman gibi."

Alexandre Astruc

"Gizli Yüz" den "Akrebın Yolculuğu" na giderken "arayışlar" ın "sırlar" ın izinde birbiri ardına devam eden, birinin bittiği yerde başka birinin başladığı arayışlar ve sırlarla karşılaşırız. Nedir bu sırlar; Yaşamın sırları mı? Mutluluğun ya da huzurun sırları mı? İnsanların sırları mı? Tanrı'nın simgeleştirdiği imler mi? yoksa saatlerin sırları mı? Sırlar ve

arayışlar bütün insanların yüreğini sarmış bir hastalık gibidir diyebiliriz. Bu hastalığın eskilerin diliyle illetin tek çaresi, ilacı, sırrı (esrarı) çözmektir. Bu sırrı çözerken uzamdan ve süremden bağımsızlaşarak, eşyalar üstü alemi keşfederek içerisinde kaybolmaktır. Kara Kitap'ın bir yerinde Galip, "...ve camı aynaya çeviren eczaya Türkçe'de "sır" denmesinin bir rastlantı olamayacağını o an anlamıştım." (Pamuk,1993,328) demektedir. Ayna, insana görüntüyü yansıtır.Yansıtır ama camın arkasındaki gerçekleri görmemizi engeller. İşte bu yegane şey sırdır. Eğer camın arkasındaki "sır" olmasaydı ayna sadece bir cam olurdu. Aynanın ardındaki "sır" çözüldüğünde ya da keşfedildiğinde camın arkasındaki eşyaları görürüz. Ama, o sır camın arkasında durursa görülmek istenen gözle görülmezse sadece kendimizi görürüz. Çünkü gerçekleri görmemizi engeller sırlar. Oysaki sırlar eşyalar içinde sürekli ipuçları gösterirler insanlara.Galip,romanın bir yerinde "İnsanın çevresindeki nesnelerin kendisinden bir sır sakladıklarına inanıvermesi yeter" (Pamuk.1993,273) diyordu. Sırlar aranırken ya da arayışların içine gömülürken olaylar birbirlerini arayan insanların kişiliğinde düğümlenen "ben" ve "öteki" sorununun yarattığı bölünmüşlük ile yoğunlaşır.Thornton Wilder'in söylediği gibi "yaşayan insanlar anlamazlar" sır (esrar) peşinde koşan Kerim (Mehmet Aslantuğ) arayışların içine daldığı imlerle ve gizlerle dolu dünyada her şeyi farklı bir gözle görmeye başlamıştır. Filmin sonunda da ölmüştür. Tıpkı Kara Kitap'ta Rüya ve Celal'in de romanın sonunda ölmeleri gibi. Onlar sırrı keşfettikleri için ölüyorlar ya da öldükleri için sırrı keşfedebiliyorlar.

Gizli Yüz, Orhan Pamuk'un "Kara Kitap"taki "Karlı Gecenin Aşk Hikayeleri" başlıklı bölümündeki bir pavyon

fotoğrafçısının öyküsünü değiştirerek ilk senaryo denemesini yapmıştır. Orhan Pamuk, Gizli Yüz'ü nasıl yazdığını şu sözlerle belirtmiştir; "Ben yazdıkça, tıpkı bir romanı yazarken olduğu gibi, önceden hesapta olmayan bir yığın yan konucuk, kişi, eşya, yer, hikayeme kendiliğinden giriverdiler. Unutulmuş kasabalar, masalar, saat kuleleri, kasaplar, ortalıkçıkadınlar, şeyh Galip'ten mısralar, çayhaneler, ağaçlar... Bunların bir kısmı hikayenin içinden çıkıyordu, bir kısmı hala o sıra kurtulmamış olduğum Kara Kitap'ın başka sayfalarından; bazıları Ömer Kavur'un film dünyasından (Yatık Emine, 1974, Refik Halit Karay'ın romanından uyarladığı ilk uzun metrajlı filmi; Yusuf ile Kenan, 1979; Ah Güzel İstanbul, 1981; Kırık Bir Aşk Hikayesi, 1981; Göl, 1982; Körebe, 1985; Amansız yol, 1985; Anayurt Otel, 1986, Yusuf Atılgan'ın romanından uyarlama; Gece yolculuğu, 1987; Gizli Yüz, 1990) hatta eski filmlerinden tek tek çıkıp geldiler, bazıları da Türkiye coğrafyasından. Yazmak, o çok söylenen basmakalıp deyişle, bir yolculuğa çıkmaksa eğer, yazmak mutluluğu da, yolculuk boyunca karşınıza çıkıveren bu yol arkadaşlarını kendi dünyanıza kazanabilmenin sevinci olmalı. "Orhan Pamuk'un unutulmuş kasabaları, saat kuleleri, Ömer Kavur'u zamanın sorgulanmasına ve gezginci bir saat tamircisinin zamanötesi öyküsüne götürmüştür. Bu öyküde; geçimini saat tamirciliğıyle (zamanı onarmakla) sağlayan gezginci saat ustası Kerem (Mehmet Aslantuğ), meçhul (geçmişten ya da gelecekte gelmiş) birinden aldığı anahtarla, zamanın unutulduğu bir kasabanın saat kulesini onarmaya gelen ve burada evli bir kadınla (Esra: şahika Tekand) olan ilişkisinin bağlamında geçmiş ve geleceğın iç içe girdiğı ve zamanın olmadığı "zamansızlık" gerçektü özellikler taşıyan bir tutkunun

öyküsü anlatılmaktadır. Ömer Kavur; "Mekan benim filmlerimde başrol oyuncusu kadar önemlidir." demektedir ve bu kasabayı Bolu sınırları içindeki (Mudurnu-Göynük) dört bin nüfuslu bu sakin ve sessiz kasaba, Safranbolu'nun evlerini andıran mimari yapısı, daracık sokakları, sokaklarındaki tek tük insanları, eşsiz doğa güzelliği, sarı, yeşil ve kızılın içiçe geçtiği renkler karışımını ya da armonisini sunan ağaçlar ve kasabayla özdeşleşen Saat Kulesi. Bu saat kulesi, Kurtuluş Savaşını simgeleyen zafer anıtı olarak yapılmış daha sonra ise saat kulesi olarak kullanılmıştır. Kısacası Göynük, kasabayı kuşbakışı gören bir tepeye kurulmuştur. Böylesi eşsiz doğası, mimari yapısı, gizemli görünümü, saat kulesi ile filmde Ömer Kavur'a zengin bir görsel malzeme sunmaktadır. Bu sakin ve gizemli kasabaya (Gölköy) gelen saat ustası "Gölköy Oteli"nde kalmaya başlar ve etrafı tanımaya çalışır.

Ömer Kavur, "Gizli Yüz"den sonra "Akrebin Yolculuğu"nda "zaman" kavramını yeniden gündeme getiriyor ya da zamanı sorguluyor. Aslında zaman nedir; Yaşanan "an" mı? Akreple yelkovanın belirlediği saatler dilimi mi? Zamana rağmen yaşanan tüm duygular mı? Zaman içerisinde gidenleri ve gelenleri anlatan mı? İnsan yaşamlarının içinde önemli bir yer alan "zaman" kavramı mı? Yeniden tekrarlanan bir çember mi? Belli kalıpların içine sığdırılmış yaşamlar mı? Belirsizlik mi? Ahşılagelmiş kalıplar içinde algılanan "durum" mu? Yoksa zamansızlık mı? Ömer Kavur, "Akrebin Yolculuğu"nda bu sorulara yanıt aramaktadır. Oysaki "Gizli Yüz" de de bu sorulara yer vermektedir. Gizli Yüz'ün öyküsü arayışların öyküsüdür. Arayışlar zincirinde kadın saatçiyi, saatçi saatlerin sırrını, fotoğrafçı da kadını aramaktadır. Kadın (Zuhal Olcay), Fotoğrafçı (Fikret Kuşkan), Saatçi (Rutkay Aziz). Fotoğrafçı, 20

ya da 21 yaşlarında, genç ama yıpranmış bir gençtir. Fotoğrafçı, babasının karşı çıkmasına karşın İstanbul'a gelerek yalnız yaşamaya başlamış ve pavyon fotoğrafçılığı yaparak geçinmektedir. Günlerden bir gün fotoğrafçının çalıştığı pavyona bir adam gelir ve onu şehrin arka sokaklarında bir eve götürür. Bu evdeki kadın anlamlı bir yüz aramaktadır. Hoş ve güzel olan bu kadın fotoğrafçıdan pavyon ve meyhanelerdeki insanların fotoğraflarını çekmesini ve bunları her sabah kendisine getirmesini ister. Gezginci saat ustası Kerem de geldiği kasabanın simgesi olan ya da kasaba ile özdeşleşen saat kulesinin sahibi kadının (Esra'nın) istekleri doğrultusunda saati onarmaktadır. Fotoğrafçı para karşılığı bu işi kabul eder ve her sabah çektiği resimleri kadına götürür. Kadın kendisine gelen her fotoğrafı büyük bir titizlikle ve heyecanla inceler. Kadın resimlerdeki yüzlerde bir öykü bir anlam aramaktadır. Her gün resimlerdeki yüzleri inceler. Yüzlerin rüyalarını öğrenmeye çalışır. İki yıl süren arayışın sonunda kadın aradığı yüzü bulmuştur. Ama fotoğrafçı ilk başlarda kadının resimlerde ne aradığını anlamaz, fakat yıllar sonra anlamaya başlar. Kadın, sonunda resimlerden birinde değişik bir yüz bulmuştur. Bu yüz bir saatçiye aittir. Kadın, fotoğrafçıya bu adamı bulmasını ve hayatta en çok ne istediğini, rüyalarında ne gördüğünü öğrenmesini ister. Çünkü kadın, yüzlerin rüyalarını öğrenmeye çalışmaktadır. Fotoğrafçı, adamın Eyüp'te küçük bir saatçi dükkanı olduğunu öğrenir ve oraya gider. Adama saatini tamir ettirir ve bir bahane bularak kadının sorusunu sorar. Saatçiye, hayatta en çok ne yapmak istediğini sorar "insanlara saatleri anlatmak isterdim" yanıtını alır ve saatçinin resmini çeker. Fotoğrafçı filmleri banyo ettikten sonra kadının evine gider ve adamla görüşmelerini anlatır. Kadın saatçinin gülüşünü sorar

ve kederli olduğunu öğrenir. Kadın, fotoğrafçı ile Eyüp'e saatçinin dükkanına giderler. O sırada saatçi dükkandan çıkar. Kadın ve fotoğrafçı arabayla saatçinin arkasından giderler. Saatçi arabayı farkederek dönüp bakar, kadının tutkulu bakışlarını farkedince tekrar dönüp bakar. Arabayla saatçi arasından bir kamyon geçer ve adamın izini kaybederler. Saatçi gözden kayboluverir ve arayış tekrar başlar. Ertesi gün fotoğrafçı çektiği fotoğrafları götürmek üzere kadının evine gider. Fakat kadın 20 yıldır kaldığı evden hemen taşınmıştır ya da ayrılmıştır. Fotoğrafçı evde lamba, ütü ve ayna dışında hiç bir şey bulamaz. Oysaki kadın tüm hatalarının düzeltilmiş olduğu "ütü" hayallerinde gördüğü "ayna" aynanın arkasındaki sır, parlak "lamba" dünyayı bulmaya sırları (esrarı) çözmeye gitmiştir. Bu gidişin arkasından fotoğrafçının arayışı tekrar başlamıştır. Fotoğrafçı hemen saatçi dükkanına gider saatçi kapalıdır ve üzerinde kiralık levhası vardır. Saatlerin karanlıktaki tıkırtısı, kadının da saatçinin de izini kaybetmenin verdiği çaresizlik ve yalnızlık duygusunun sesidir. Böylece saatçinin de kadının da izini kaybeder. Fotoğrafçı tüm bu kayboluşların arasında, ertesi gün babasının ölüm haberini alır ve memleketine "ÖLÜLER ŞEHİRİ"ne gider. Fotoğrafçı, baba evindedir. Babasının cansız yatan vücudunun başında durur ve ölünün açık gözleri, duvar dibindeki çizmeleri, babanın varlığını hala hissettirmektedir. Fotoğrafçıya babasından (saatçiyi ve kadını hatırlatan) bir cep saati ve altınlar kalır. Fotoğrafçı, ailesi için bir arsa satın almak için şehirlerarası bir otobüsle yola çıkar. Otobüs, yol üstünde mola verince, fotoğrafçı oradaki bir kahveye girer ve kahvedeki televizyonda kadını görür ve büyülenir sonra da saatçinin yüzü görünür. Saatçi, öyküsünü anlatmaktadır. Otobüs yoluna devam eder.

Fotoğrafçı orada kalır. Film bitince, kahveci kaseti kasketli bir adama verir. Fotoğrafçı adamdan kaseti almak ister. Ama adam kaset emanet olduğu için vermez. Fotoğrafçı, kasetin sahibini bulmak için, adamlarla birlikte onun gittiği kasabaya gitmek üzere tekrar yollara düşer. Demek değil midir Yol arayış, arayış da yol. Fotoğrafçı, kasketli adamlarla (Erdal Sümer) birlikte kasabaya gelir. Bu kasaba "GARİPLER ŞEHİRİ" dir. Kadın, "Garipler Şehri"ne gelmiş ve elindeki kaseti kasaba saatçisine (Savaş Yurttaş) bırakmış tekrar geleceğini söylemiş ve emanete sahip olunmasını istemiştir. Fotoğrafçı, saatçiye üç altın vererek kaseti alır ve otel odasına kapanıp, tutkuyla kaseti izlemeye başlar. Ekranda kadının yüzü gözüdür, öyküsünü anlatmaktadır. Kerem de meçhul birisinden aldığı anahtarla sakin ve sessiz kasabaya gelir. O da otele yerleşir. Tıpkı fotoğrafçı gibi odasındaki masa camının önündedir. Kerem, pencereden onarmaya geldiği saat kulesini izler. Fotoğrafçı da pencereden saatçi dükkanına bakar. Kaseti de her gün defalarca izler. Hayatın sırrını yüzlerden çözebileceğini düşünerek, gazetelerden yüz resimlerini kesip, tıpkı kadının yaptığı gibi büyüteçle inceler. Artık, arananı anlamaya çalışmak, onun yerine geçmektir. Kerem de, gizemli ve sır dolu kadını takip etmeye başlar. Kadın daracık sokaklardan geçer, göl kıyısına doğru gider. Kadını da kırmızı boyun atkılı bir adam daha takip etmektedir. Bir el silah sesi duyulur. Kerem göl kıyısındaki bu cinayete tanık olur ama ortada ne ceset vardır ne de cinayeti işleyen. Bu ceset belirsiz bir tarihtir ya da insan yaşamlarının içinde önemli bir yer alan zaman kavramıdır. Polislerin araştırmasına rağmen Kerem hiç bir şey ispatlayamaz. Çevresinde gizemli ve garip olaylar gelişmeye başlar. Artık, zaman durmuştur. Gelecek ve geçmiş iç içe girmiştir. Oysa

ölen adam Kerem'dir. Kerem'in gelecekteki sonudur. Filmin sonunda kırmızı atkı, kadın tarafından Kerem'e verilir. Kerem kırmızı boyun atkısını takarak, giderek tutkuyla bağlandığı kadını izlemeye koyulur. Belki de kadının kendisi olmaya çalışır. Oysa kocasının tehdidi karşısında direnmeye ve sırrı çözmeye çalışır. Ancak, zamanın olmadığı, zamansızlığın yaşandığı belirsizliğin içinde bu karmaşık olaylar yumağının gizemi gezginci saat ustası Kerem (kendisinden önce kasabaya gelen diğer saat ustalarının ya da ustasının gizemli sonunu, yarım kalan planını ve yaptırdığı çanı, kapalı tutulan saatçi dükkanını bulur.) tüm tehlikelere karşın, gerçeği öğrenmek ister. Gerçeği öğrenme isteği Kerem'i topladığı bilgilerle aradığına götürür ama bu onun sonudur. Toplanan bilgiler arayanı aranana götürür ya da kendisi olmaya. Tıpkı, Kara Kitap'ta Galip'in Celal gibi öyküler yazması ve Şeyh Galip'in, "Hüsn ü Aşk" daki sevgili aranırken (Aşk'ın Hüsn olması) kendisinin sevgili olmasıdır. Kadın, dört ay ondört gün sonra Garipler Şehri'ne geri döner. Fotoğrafçı kasabada kadını beklemektedir. Kadın, kasaba saatçisine gider ve kaseti ister. Kaset yoktur. Kadın yanındaki İri Adam (İlyas Demir) ile kasabadan ayrılır. Fotoğrafçı kadına yetişemez. Ama, yerde buruşturulup atılmış bir şeker kağıdını bulur. Bu kağıt parçasında bir şehrin simgesi olan saat kulesini görür. Kerem de meçhul birinden aldığı anahtarla bir kasabanın saat kulesini onarmaya gitmek için yola çıkar. Fotoğrafçı da bu şehre gitmek için tekrar yollara düşer. Şeker kağıdının içinde şu mısralar yer almaktadır.

Durma sefer et diyar-ı kalbe
Can baş ko rehğüzar-ı kalbe

Bu mısralar Şeyh Galip'in, "Hüsn ü Aşk" adlı mesnevisindedir. Fotoğrafçıya bu mısralar "KALPLER ŞEHİRİ"ni hatırlatır. Fotoğrafçı, Kalpler Şehri'ne gider. Kalpler Şehri'nin simgesi olan saat kulesi şehrin her sokağından gözükmektedir. Kerem de kasabaya gelir. Kasabayla özdeşleşen ve tepeden kuşbakışı bakan saat kulesi her sokaktan görülmektedir. Kerem, saat kulesinin sahibi olan kadını takip etmeye başlar. Kadın göle doğru yürümektedir. Kerem göl kıyısında bir cinayete tanık olur ve çevresinde garip olaylar gelişmeye başlar. (Ölen kendisidir ve kendi ölümünü görmüştür.) Kerem, tutkuyla kadına bağlanır ve Gölköy de Esra'nın peşindedir. Galip, Rüyayı bulabilmek için "Şehr-i Kalp" apartmanında ve İstanbul'da adım adım araştırma yapar ve aramaya koyulur. Şeyh Galip'in mesnevisinde yer alan öyküdeki gibi Aşk,Hüsn'ü kabilesinden alabilmek için, Hüsn ile takas edeceği "simya" ilmini bulmaya "Dehr-i Kalb"e gitmek için yollara düşer ve aramaya başlar. Arayış mekanı "Kalpler Şehri"dir. Şehrin her yerinden görünen saat kulesinin olduğu şehirdir. Şeyh Galip'in mısrasında belirttiği gibi "Yolculuk et, durma, diyarı kalbe ya da Şehri Kalbe git, kalbe gidecek yolda baş koy." Arayışlar sonunda Aşk, Kalpler Şehrini, Fotoğrafçı ve Kerem de Kalpler Şehrini bulurlar. Kalpler Şehri'nin simgesi olan saat kulesi, şehrin her sokağından gözükmektedir. Kalpler şehrinde fotoğrafçı kadını görür ve takip etmeye başlar. Kadınla saatçi buluşurlar. Saatçi kadına bir paket verir ve kadın ortadan kaybolur. Fotoğrafçı baktığı yerlerde kadını göremez ama saat kulesini görür. (Kalpler Şehri'ndeki saat kulesi kasabanın her yerinden görünmektedir. Saat kulesi, kadının varlığını her an fotoğrafçıya hissettirmektedir. Tıpkı yüzümüzde kaybolan anlamı, ruhumuzdaki gizli saatin

çarklarını insanların içinde önemli bir yer alan "zaman" ya da "durum" la özdeşleşir saat kulesi.) Fotoğrafçı, kadını her bulduğu yerde kaybetmesi fakat her gittiği yerde saat kulesinin karşısına çıkması sonunda yüz yüze gelirler. Fotoğrafçı ve kadın saat kulesinde buluşurlar. Fotoğrafçı kadına rüyalarını anlatır ve rüyasının sonunu hatırlamaz. Kadın rüyaların hiç bir zaman tamamlanmadığını sadece öykülerin tamamlandığını belirtir. Fotoğrafçı, kadını sevdiğini söyler. Kadın da, getirdiğin resimleri ve seni beklerdim ama aradığım yüz sen değilsin, bir daha birbirimizi görmeyelim der. Fotoğrafçı üzülür. Kadın, fotoğrafçıya bir saat verir bu saat fotoğrafçının Kalpler Evi'nde unuttuğu babasının saatidir. Kadının düşünceleri, bakışları fotoğrafçının bakışları olmuştur. Galip'in Celal, Hüsn'ü arayan Aşk'ın, Hüsn olması gibi artık tek vücut, birbirleri olmuşlardır. Sevdikleri, istedikleri birbirleri değil aramaktır. Aramanın getirdiği yolculuktur.

Fotoğrafçı saat kulesine gider ve ikinci katın penceresinden Kalpler Şehri'ni seyrederek uyumak için uzanır ama saatin tıkırtısından uyuyamaz ve saati durdurur. Kerem saat kulesindeki saati tamir eder ve artık görevi bitmiştir. Ertesi gün kasabayı terk etmeyi düşünür.

"İnsan terkederken bir sebep gösterir. Bunu söyler. Karşısındakine cevap verme hakkı tanır. Öyle durup dururken gidilmez."

Marcel Proust

Sabahleyin kadın saat kulesine gelir ve saati kurar. Esra'da saat kulesine gelerek onarılmış saati bozar. Çünkü Kerem'in kasabayı ve kendisini terketmesini istemez. Filmler, geçmiş gelecek ve şimdinin karışımı bir tür geniş zaman

sunmakta sınırsız hareket alanı içerisinde olay örgüleri, kaybolan rüyanın-saatın-zamanın-yüzlerin ararış serüvenidir. Yaşanıp yaşanmadığı belli olmayan yaşamlar, yaşanmış olsa da öykülerin başında ya da sonunda yitirilenler (insanlar-eşyalar "eşyalar,fotoğraf, mektup, ütü, lamba, saat kulesi, kaset, cep saati, muska, göz, göl, ayna, günlük,...")görölmektedir. Öyküler uzam sürem çizgisinden çıkıp, geçmiş ve gelecek arasında kesişen daireler çizilir. Dairelerin içinde iç içe geçmiş öyküler ve öykülerin birbirleriyle örtüşmeleri ve tamamlanmamış rüyalarıdır...

"Gizli Yüz" ve "Akrebın Yolculuğu" tek bir yoruma dayanmayan ve çözölməsi gereken düzgüleri (kodları) sunduğunu görmekteyiz. Gizli Yüz'de sunulan düzgülerin sanatçının (göndericinin) ürettiği düzgüleri bizlere tek bir yoruma dayanmayan her alıcının farklı yorumlar üretebildiği ve düzgüleri yerleştirebileceği görölmektedir. Gönderici aynı ustalığı "Akrebın Yolculuğu"nda alıcılara sunamamaktadır. Gönderilen düzgüler yerlerine oturtulmamakta ve alıcıların yorumları yeterli olmamaktadır. Bu da alıcıların düzgüleri yeterince bilmemesi anlamına gelmemelidir.

KAYNAKÇA

- TANPINAR Ahmet Hamdi, Hikayeler, Dergah Yayınları, İstanbul, 1991.
- YAZ YAĞMURU, Yönetmen, Tomris Giritlioğlu, Televizyon Filmi (TRT), Yapım yılı, 1994.

OYUNCULAR

SABRİ(YAZAR)

GENÇ KIZ

KALBUR

KALFA

TEYZE

BÜYÜKBABA

AYŞE HANIM

KUŞCU

GENÇ KAMBUR

KÜÇÜK KIZ

:AHMET LEVENDOĞLU

:PİTİRCİK AKKERMAN

SELÇUK YÖNTEM

:MERAL ÇETİNKAYA

:MÜGE AKYAMAÇ

:MEHMET GÜLERYÜZ

:SUNA SELEN

:CEZMİ BASKIN

:OLGUN ŞİMŞEK

:EVRİM KIVANÇER

KONUK OYUNCULAR

CANBAZ

YAZARIN KARISI

MADAM

FIKRET KUŞKAN

:NUR SÜRER

HÜMEYRA